

2025-10-09

Dnr S2025/01216

Till
Socialdepartementet

Remissvar gällande delbetänkandet Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer (SOU 2025:43)

Sveriges Farmaceuter organiserar samhällets läkemedelsexpert, det vill säga apotekare och receptarier, inom samtliga sektorer och i hela läkemedelskedjan – från forskning och utveckling till att förbättra läkemedelsanvändningen i samhället. Vi tillvaratar och driver apotekares och receptariers professionella och fackliga intressen, och kan därför som organisation föra professionens talan i Sverige och internationellt.

Sveriges Farmaceuter är i huvudsak positiva till förslaget men har en viktig invändning. Sveriges Farmaceuter anser att det huvudsakliga ansvaret vid bristsituationer bör ligga på förskrivaren. Enligt Läkarförbundets Läkemedelspolicy¹ så har den läkare som ordinerar en viss behandling det fulla ansvaret för att behandlingen är lämplig för patienten men också för att behandlingen följs upp. Detta anser även vi är en självklarhet.

I uppföljningen av en läkemedelsbehandling ingår exempelvis att avsluta en behandling eller förändra den vid behov. När det uppstår en bristsituation är det därför rimligt att det i första hand är den part som kan åtgärda bristen på något sätt som bör ha huvudansvaret för att åtgärda situationen. Läkare kan kontakta patienterna som de har förskrivit läkemedlet till och de kan även skriva ut alternativa läkemedel vid behov och samtidigt även makulera recept som inte längre är aktuella. Förskrivarna har samtliga uppgifter i journalsystemen för att ta detta ansvar.

¹ <https://slf.se/app/uploads/2018/08/policy-lakemedel-korr2.pdf>

Enligt förslaget kan Läkemedelsverket både begränsa förordnandet och utlämnandet av läkemedel vid en bristsituation om det är nödvändigt för att skydda liv och hälsa. Vi anser, baserat på ovan, att det bör vara begränsat förordnande som införs som huvudregel och endast i undantagsfall bör utlämnandet begränsas.

Om utlämnandet trots detta begränsas bör det endast vara i fall där det gäller sådana uppgifter som farmaceuterna på apotek faktiskt kan ta fram så som exempelvis begränsningar utifrån när receptet förskrivits, att begränsa antalet förpackningar som kan lämnas ut eller hur ofta ett läkemedel kan lämnas ut. Det går inte att exempelvis begränsa utlämnandet baserat på indikation eftersom denna uppgift ofta saknas på förskrivningarna.

Läkemedelsverket måste beakta den arbetssituation som råder på dagens apotek med en mycket hög arbetsbelastning för farmaceuterna där ytterligare arbetsuppgifter måste motiveras mycket väl. Att begränsa utlämnandet i en bristsituation kommer att leda till en än sämre arbetsmiljö med ökad risk för hot mot farmaceuterna.

Vi ser att en ändring i 6 kap 11 § i patientsäkerhetslagen (sid 47 kap 3.5.1) skulle kunna minska risken för bristsituationer på grund av felaktiga förskrivningar. Apotekspersonalen ska om en förskrivning av läkemedel skäligen befaras stå i strid med vetenskap och beprövad erfarenhet anmäla förskrivaren till IVO. Anmälningsskyldigheten till IVO gäller bara särskilda läkemedel, teknisk sprit och alkoholhaltiga läkemedel. Vi föreslår en ändring som innebär att anmälningsskyldigheten bör gälla alla läkemedel. Detta skulle öka patientsäkerheten och minska risken för bristsituationer på grund av felaktig förskrivning eller överförskrivning av annat slag.

Precis som utredningen föreslår så är ett systemstöd hos förskrivare och apotek nödvändigt för att säkerställa att de tillfälliga reglerna kan efterlevas. Det är även önskvärt att det finns utskrivbara informationsblad från Läkemedelsverket att lämna ut till patienter, när apoteken behöver neka uttag på grund av tillfälliga regleringar.

Vänliga hälsningar

Agnieszka Madej
Ordförande
Sveriges Farmaceuter

Martin Östberg
Föredragande
Sveriges Farmaceuter